

”Skapa arkitektur som tar hänsyn till människan”

Förortens bostadsområden förtätas allt mer – med motiveringen att vi ska bygga stad. Men det bestående intrycket är knappast stadsmässighet utan snarare torftiga områden med överdimensionerade huskroppar och mycket asfalt, skriver Ludmilla Larsson, Marika Khodr och Johanna Gill.

© 5 jun, 2017 [Sparad artikel](#)



Annedal i Sundbyberg. Foto: Marika Khodr

DEBATT | ARKITEKTUR

Sverige slår rekord i bostadsbyggande men alltför få nya bostadsområden erbjuder goda livsmiljöer. Vi behöver en helt ny riktning i svensk stadsutveckling och en mer människovänlig arkitektur. Ansvaret för detta vilar på Sveriges kommuner.

Under miljonprogrammets dagar byggdes det mycket och på det stora hela inte särskilt bra. Samma sak sker i dag trots allt vi vet om de negativa konsekvenserna. Det märkliga är att det sker utan större debatt. När väl kvaliteten debatteras handlar det om bristen på spännande arkitektur snarare än livskvaliteter. Vi tror inte att det är spännande arkitektur människor behöver. I stället är det något så enkelt som vackra, mysiga och gröna stadsrum vi behöver se mer av. Kort sagt, en mer människovänlig arkitektur.

Debatt

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

Det mesta av bostadsbyggandet i dag sker i förortens flerbostadsområden. Exploateringstalen går stadigt upp med motiveringen att vi ska bygga stad. Men det bestående intrycket är knappast stadsmässighet utan snarare torftiga områden med överdimensionerade huskroppar och mycket asfalt. Intrycket förstärks av bristen på parker, grönska och höjdskillnader. Ett stort problem är också att husen i förorten fortsätter att växa på höjden. Höga hus och långa kvarter skapar väldigt sällan förutsättningar för vackra och trivsamma gaturum. Detta trots att det går utmärkt att bygga tätt med lägre bebyggelse. Det finns gott om breda gator och parkeringsplatser som lämpar sig för detta.

Få hyllar dessa nya förorts- och ytterstadsområden men det som efterfrågas i debatten, inte minst bland arkitekter men också en hel del politiker, tycks i första hand vara djärv, mer nyskapande arkitektur. Allra högst värderas arkitektur som är intressant på ett konceptuellt plan. Den som tvivlar på detta påstående behöver bara se till vilken typ av arkitektur som uppmärksammas, vinner tävlingar och arkitekturpriser.

Arkitekter och andra stadsutvecklare är också bra på att bestämma vad som inte är god arkitektur. Historiserande arkitektur är ett exempel på detta. Problemet är att denna längtan efter det intressanta och konceptuella mest leder till en vurm för fasadarkitektur med udda vinklar och kreativa balkonger. Framför allt leder det bort från det mest väsentliga; hur vi skapar stimulerande och omhändertagna miljöer som möter människors känslomässiga behov. Emotionella värden har låg status i dag och ses sällan som något objektivt värdefullt i stadsutvecklingsammanhang.

Kraft och möda läggs däremot på sådant som rör regelfrågor som p-tal, bredd på gator, bullertal och sopbilarnas framkomlighet. Hållbarhet är också prioriterat, och det är förstås bra, men praktisk, konkret strävan efter social hållbarhet är sällsynt även om ordet förekommer i en och annan ambitiös arkitekturpolicy eller översiktsplan.

Vi tror inte att det är spännande arkitektur som människor behöver. Vi tror heller inte att människor mår särskilt mycket bättre av festliga fasadmaterier eller kreativa balkonger. I stället är det något så enkelt som vackra, inbjudande och grönskande stadsrum som skapar välbefinnande. Det här handlar om basala principer som en lägre skala, omhändertagna och rumsliga kvarter, parker och gårdar, sammanhängande bebyggelse och en varierad, balanserad färgskala. Det finns gott om forskning som stödjer detta.

Vi hoppas att tjänstemän och politiker runt om i Sverige läser detta. Vi är nämligen övertygade om att vägen till humana livsmiljöer är kunniga och värderingsdrivna kommuner med visioner och konkreta riktlinjer som tar sin utgångspunkt i mänskliga behov. Utan dessa fortsätter stadsutvecklingen att styras av kortsiktig ekonomi och märkliga föreställningar om arkitekturens roll – eller icke-roll – i samhällsutvecklingen.

Människors behov och smakpreferenser är inte särskilt komplicerade. Vi dras överlag till det vackra och symmetriska, till det lilla snarare än det överdimensionerade. Vi älskar grönska och ornament, prydlighet och regelbundenhet. Vi tenderar att dras till mysiga torg och smala gator och föredrar färgrikedom framför mörka färger. Enkla saker som utmärker populära turiststäder och som tycks universella över tid men ändå så sällsynta i våra nya bostadsområden.

I grunden handlar detta om att välja en ny riktning i svensk stadsutveckling med sikte på människan och inget annat. Här har kommunerna en helt avgörande roll. Medlen finns, kunskapen också om vi använder sunt förnuft och all den kunskap som finns om människors behov. Nu ska bara värderingarna och riktlinjerna till. Först då kan vi på allvar tala om en hållbar samhällsutveckling.

Ludmilla Larsson

arkitekt MSA, delägare Brunnberg & Forshed Arkitektkontor

Marika Khodr

stadsutvecklare och varumärkesstrateg, Brand Conversation

Johanna Gill

arkitekt SAR/MSA, delägare Brunnberg & Forshed Arkitektkontor